

"Meselâ, ؤل lâfzındaki elif elif'tir. Aslı vav olsa, kâf olsa, ne olursa olsun tesir etmez." ifadesini izah eder misiniz?

"Eğer istidlâlin makamında denilseydi ki: 'Elektriğin acaibi ve cazibesi umumiyenin garaibi ve küre-i arzın yevmiye ve seneviye olan hareketi ve yetmişden ziyade olan anasırın imtizac-ı kimyeviyelerini ve şemsin istikrarıyla beraber sûriye olan hareketini nazara alınız, tâ Sâni bilesiniz.' İşte o vakit, delil olan san'at, mârifet-i Sâni olan neticeden daha hafî ve daha gamız ve kaide-i istidlâle münafi olduğundan, bazı zevahiri, efkâra göre imâle olunmuştur. Bu ise, ya müstetbeü't-terâkip kabilesinden veya kinâî nev'inden olduğu için, medar-ı sıdk ve kizb olmaz.

Meselâ, ؤل lâfzındaki elif elif'tir. Aslı vav olsa, kâf olsa, ne olursa olsun tesir etmez."(1)

Bu Arapça kaidenin öncesinde izah edilen konu, Arapça gramer kaidesindeki bir ince kuralla örneklendirilmiştir. "**Kale**" dediğimizde, "**kaf**" harfinden sonra gelen "**elif**" harfinin varlık sebebi, kelimenin daha kolay telafuz edilmesidir. Bazı dil alimlerine göre "**elif**" harfinin yerinde aslında "**vav**" veya "**ye**" harfi varmış. Ancak bu iki harf, kelimenin okunmasını zorlaştırdığı için bunların yerine elif konmuştur.

Üstadımız ise bu örneği vererek, şunu demek istiyor: Elif harfi gelmekle, kelime kolaylaşmıştır. "Elif harfinin yerinde daha önce asıl olarak hangi harf varmış?" konusunu tetkik etmeye gerek yoktur. "**Vav**" değil de "**kaf**" olsun fark etmez, netice değişmez. Yine elif harfi, kolaylık sağlayacaktır.

"Güneş, belli bir yörüngede döner." tabiriyle nazara verilen asıl mesele, kainattaki nizam ve intizamdır. Bu nizam ve intizam nasıl sağlanırsa sağlansın, ister Güneş'in dönmesi ile ister Dünya'nın dönmesi olsun, netice değişmez demektir. Ve yukarıdaki Arapça gramer kaidelerini de buna güzel bir misal olarak vermektedir.

(1) bk. [Muhakemat, Üçüncü Makale \(Unsuru'l-Akide\), İkinci Maksat.](#)

İlgili ders videosu için tıklayınız:

- [Prof. Dr. Şadi Eren, Muhakemat Dersleri \(51. Bölüm\).](#)